

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Ontwikkelingen rondom Grubbenvorst

Advies over reikwijdte en detailniveau van de milieubeoordeling

21 april 2011 / rapportnummer 2523-35

1. Hoofdpunten van het advies

De gemeente Horst aan de Maas wil een integrale milieubeoordeling uitvoeren naar de gevolgen van een aantal ingrijpende gebiedsontwikkelingen, te weten Klavertje 4, het landbouwontwikkelingsgebied Witveld, de zandverwerkingsinstallatie (CVI) Raaieind en de mogelijke verbreding van de A67. Ofschoon voor de verschillende gebiedsontwikkelingen afzonderlijke m.e.r. trajecten gevolgd zijn of (gaan) worden, ontbreekt op dit moment namelijk een integraal beeld van de gevolgen voor o.a. (de kern van) Grubbenvorst.

Er is geen sprake van een formeel m.e.r. traject. De systematiek van m.e.r. wordt uitsluitend gebruikt om milieueffecten op systematische en transparante wijze in beeld te brengen. Op verzoek van de gemeente Horst aan de Maas brengt de Commissie voor de m.e.r. (hierna Commissie) hierbij advies uit over reikwijdte en detailniveau van de milieubeoordeling¹.

Hoofdpunten van het advies:

1. De milieubeoordeling kan twee doelen dienen. Allereerst kan zij inzicht geven in de gecumuleerde effecten van de diverse gebiedsontwikkelingen in de verschillende kernen van de gemeente en met name de verandering ten opzichte van de huidige situatie. Daarbij wijst de Commissie er op dat, met uitzondering van de normen voor luchtkwaliteit, er géén wettelijke normen zijn waaraan gecumuleerde effecten getoetst kunnen worden. Wettelijke normen zijn alleen van toepassing op de afzonderlijke initiatieven. Uit de reeds beschikbare MER informatie en expert judgement, schat de Commissie in dat overschrijding van deze wettelijke normen door de afzonderlijke gebiedsontwikkelingen niet aan de orde zal zijn.
Tweede doel van de milieubeoordeling kan zijn om zichtbaar te maken of de (gecumuleerde) effecten aanleiding kunnen zijn tot discussie over maatregelen om de milieusituatie te verbeteren dan wel verslechtering te voorkomen of beperken. De Commissie kan zich voorstellen dat voor aanvang van de studie het doel van de milieubeoordeling afgestemd wordt met de gemeenteraad om verschil in verwachtingen te voorkomen.
2. Geadviseerd wordt om in de eerste fase van de milieubeoordeling op basis van de beschikbare m.e.r.- en project informatie met een quick scan te bepalen op welke kernen of gebieden de milieubeoordeling zich specifiek dient te richten. Deze selectie moet gebaseerd zijn op de criteria:
  - cumulatie van milieugevolgen door de vier gebiedsontwikkelingen;
  - aanzienlijke verandering in de milieusituatie op basis van expert judgement.
3. Geadviseerd wordt om de milieubeoordeling uitsluitend te richten op het leef- en woonklimaat, d.w.z. door mensen ervaren verandering c.q. knelpunten, te weten geluid, luchtkwaliteit, geur, gezondheid, bereikbaarheid, doorstroming/verkeersafwikkeling, verkeersveiligheid, visuele hinder en recreatieve mogelijkheden.
4. Geadviseerd wordt om in de milieubeoordeling ook aandacht te besteden aan de positieve effecten van de ontwikkelingen in de directe omgeving, bijvoorbeeld in de vorm van (versnelde) groenontwikkeling, ontwikkeling van de Maasoever, het openhouden van het

---

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Adviezen Commissie'.

landschap aan de noordzijde van Grubbenvorst en uitbreiding van het wandel- en fietspadennet.

5. Geadviseerd wordt om voor de effectbeoordeling vooral uit te gaan van de informatie in bestaande en komende MER'en.

In hoofdstuk 2 geeft de Commissie een toelichting op deze punten en geeft zij in meer detail aan welke informatie in de milieubeoordeling naar haar mening moet worden opgenomen.

2. Toelichting

2.1 Doel en studiegebied

2.1.1 Doel

In de Notitie reikwijdte en detailniveau is aangegeven dat de milieubeoordeling primair tot doel heeft om een overzicht te geven van de milieueffecten van alle gebiedsontwikkelingen rondom Grubbenvorst op de kern van Grubbenvorst en knelpunten die daaruit voort gaan vloeien. Daaraan is door de gemeenteraad toegevoegd dat het onderzoek zich niet louter moet richten op de kern van Grubbenvorst maar op een cirkel rondom de gebiedsontwikkelingen. Aangegeven wordt dat de onderzoeksresultaten waar mogelijk gebruikt gaan worden voor de nog lopende onderzoeken en procedures rond de gebiedsontwikkelingen Klavertje 4, LOG Witveldweg, het CVI Raaieind en de mogelijke verbreding van de A67.

De milieubeoordeling kan twee doelen dienen. Allereerst kan zij inzicht geven in de gecumuleerde effecten van de diverse gebiedsontwikkelingen in de verschillende kernen van de gemeente en met name de verandering ten opzichte van de huidige situatie. Daarbij wijst de Commissie er op dat, met uitzondering van de normen voor luchtkwaliteit, er géén wettelijke normen zijn waaraan gecumuleerde effecten getoetst kunnen worden. Wettelijke normen zijn alleen van toepassing op de afzonderlijke initiatieven en afzonderlijke effecten. Uit de reeds beschikbare MER-informatie en expert judgement, schat de Commissie in dat overschrijding van deze wettelijke normen door de afzonderlijke initiatieven niet aan de orde zal zijn. In die zin zal dus geen sprake zijn van 'knelpunten'.

Knelpunten kunnen echter ook opgevat worden als verslechtering van de milieu/ hindersituatie ten opzichte van de huidige situatie. Afhankelijk van de ambitie van de gemeente, kan een tweede doel van de milieubeoordeling dus zijn om zichtbaar te maken of en waar verslechtering aan de orde is en hoe deze voorkomen of beperkt kan worden. Relevant daarbij is onder meer welke visie de gemeente heeft op de ontwikkeling van Grubbenvorst. Als het accent ligt op groei/ transformatie dan zal het oordeel anders kunnen uitvallen dan wanneer het accent ligt op het bieden van beschut wonen.

De Commissie kan zich voorstellen dat voor aanvang van de studie het doel van de milieubeoordeling afgestemd wordt met de gemeenteraad om verschil in verwachtingen te voorkomen.

2.1.2 Studiegebied

Aanleiding voor de milieubeoordeling is, zoals de notitie reikwijdte en detailniveau aangeeft, de zorgen van inwoners van de kern van Grubbenvorst over de negatieve effecten van de gebiedsontwikkelingen. De gemeenteraad heeft bij amendement gevraagd om de milieubeoordeling niet alleen te focussen op louter de kern van Grubbenvorst maar ook op een cirkel rondom de gebiedsontwikkelingen. Een verruiming van de scope van de studie roept echter vragen op. Hoe groot moeten de cirkels dan zijn: binnen de gemeentegrenzen of ook daar buiten? Is het criterium relevant dat er een bepaalde populatie bewoners zich binnen de cirkel bevindt of moet/kan het ook om individuele bewoners gaan. Wegen in dit laatste geval de kosten op tegen de baten? Dit zijn vragen van principiële aard waarbij het ook hier wezenlijk is dat vooraf verwachtingen zijn afgestemd.

De Commissie adviseert dan ook om in de eerste fase van de milieubeoordeling een quick scan uit te voeren en op basis van de beschikbare m.e.r.- en projectinformatie te bepalen op welke kernen of gebieden de milieubeoordeling zich dient te richten. Deze selectie moet gebaseerd zijn op de criteria:

- cumulatie van milieugevolgen door meerdere gebiedsontwikkelingen;
- aanzienlijke verandering in de milieusituatie op basis van expert judgement.

Met deze werkwijze wordt een onnodig grote onderzoekslast voorkomen.

2.2 Selectie milieueffecten

De notitie reikwijdte en detailniveau geeft een uitgebreid beoordelingskader voor de milieubeoordeling.

De Commissie gaat er van uit dat de milieubeoordeling gericht is op door mensen ervaren effecten. Dan kan het beoordelingskader sterk ingeperkt en toegespitst worden, namelijk tot de aspecten:

- geluid;
- luchtkwaliteit;
- geur;
- gezondheid;
- bereikbaarheid, doorstroming/verkeersafwikkeling;
- verkeersveiligheid;
- visuele hinder (inclusief licht);
- en recreatieve mogelijkheden.

Om een goed inzicht te krijgen moeten deze effecten zoveel mogelijk kwantitatief beschreven worden.

De Commissie adviseert om in de milieubeoordeling ook expliciet aandacht te besteden aan de positieve effecten van de ontwikkelingen in de directe omgeving van de kernen, bijvoorbeeld in de vorm van (versnelde) groenontwikkeling, ontwikkeling van de Maasoever, het openhouden van het landschap aan de noordzijde van Grubbenvorst en de realisatie van fiets- en wandelnetwerken. Zo maakt zij uit de ontwerp Structuurvisie en de toelichting door de gemeente op dat een deel van de projecten in Grubbenvorst (financieel) ondersteund gaat worden door de gebiedsontwikkelingen in de omgeving.

2.3 Huidige situatie, autonome ontwikkeling en effectbeoordeling

Voor de vraagstelling bij deze milieubeoordeling zijn naar de mening van de Commissie de drie volgende situaties relevant:

1. De huidige milieusituatie in de geselecteerde kernen; deze geeft inzicht in de op dit moment ervaren hinder c.q. knelpunten.
2. De effecten van vaststaande (autonome) delen van de vier gebiedsontwikkelingen (d.w.z. die delen waarover formeel-juridische besluiten zijn genomen) op de geselecteerde kernen c.q. gebieden in het jaar 2020 met een doorkijk naar 2030 bijvoorbeeld op het gebied van verkeer; deze informatie geeft inzicht in de effecten van ontwikkelingen die weliswaar onontkoombaar zijn maar waarvoor wellicht sturing en mitigerende maatregelen gewenst zijn.
3. De effecten in 2020 van toekomstige ontwikkelingen waarover nog geen formeel besluit is genomen met eveneens een doorkijk naar 2030. Inzicht in deze effecten is relevant voor de positiebepaling van de gemeente bij de besluitvorming over deze nieuwe ontwikkelingen en het eventueel verbinden van voorwaarden aan realisatie in de vorm van mitigerende of compenserende effecten.

2.4 Beschrijving milieueffecten algemeen

2.4.1 Herkomst informatie

Ga bij de effectbeoordeling vooral uit van de informatie in bestaande en komende MER'en. De Commissie gaat er van uit dat deze MER'en zicht geven op de maximaal mogelijke effecten. Voorbeeld hiervan zijn de emissies gekoppeld aan maximale bouwhoogte en bebouwingsgraad in het LOG gebied en de lichthinder vanuit de glastuinbouw.

2.4.2 Cumulatie van effecten

Voor de milieubeoordeling is de cumulatie van vergelijkbare milieueffecten van de verschillende gebiedsontwikkelingsprojecten uiterst relevant.

Zoals eerder aangegeven zijn er, met uitzondering van luchtkwaliteit, geen wettelijke normen waaraan gecumuleerde effecten getoetst kunnen worden. Dat laat onverlet dat er voor enkele aspecten rekenmethoden beschikbaar zijn.

Een kwantitatieve cumulatieve effectbeoordeling kan gegeven worden voor:

- Geluid, waarbij de geluidbelasting door wegverkeer, industrie, railverkeer en scheepvaartverkeer opgeteld wordt volgens het voorgeschreven Reken- en meetvoorschrift geluidhinder 2006.
- Luchtkwaliteit, waarbij de concentraties luchtverontreinigende stoffen (waarvan stikstofdioxide en fijn stof maatgevend zijn) vanuit verschillende bronnen bij elkaar worden opgeteld conform de regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007.
- Geur, waarbij alleen de belasting door gelijksoortige geurbronnen wordt opgeteld.

- Externe veiligheid, door het op één kaart zichtbaar maken van de verschillende risicocontouren als gevolg van transport van gevaarlijke stoffen over de weg en per rail en rondom inrichtingen.

Door het over elkaar heen leggen van kaarten met (verschil)contouren kan een kwalitatief beeld gegeven worden waar in de kernen sprake zal zijn van (verandering in) meervoudige hinder.

2.5 Beschrijving specifieke milieueffecten

Op basis van de onder 2.1 genoemde quick scan zal duidelijk worden op welke kern(en) en gebieden de milieubeoordeling zich moet richten. Gegeven de focus in de notitie reikwijdte en detailniveau op de kern van Grubbenvorst reageert de Commissie bij specifieke milieueffecten in onderstaande punten gericht op de aandachtspunten voor de kern Grubbenvorst. Wanneer uit de quick scan blijkt dat ook andere kernen in de milieubeoordeling meegenomen moeten worden, dan zullen daarvoor mogelijk andere specifieke aandachtspunten gelden.

Ga bij de specifieke milieueffecten expliciet in op mitigerende maatregelen waarmee effecten kunnen worden beperkt of voorkomen.

Presenteer de verschillen in effecten tussen respectievelijk:

- de huidige situatie;
- de situatie met vaststaande (autonome) ontwikkelingen;
- de situatie met voorgenomen maar nog niet vastgelegde toekomstige ontwikkelingen.

Presenteer de verschillen met de huidige situatie waar mogelijk in de vorm van verschilcontouren.

2.5.1 Geluid

Besteed bij de effectbeschrijving geluid, naast het geluid in het gebruikelijke frequentiegebied, expliciet aandacht aan de effecten van mogelijk laagfrequent geluid ten gevolge van met name de zeefinstallaties van de CVI² incl. de gezondheidseffecten daarvan.

Beoordeel de ernst van de effecten op basis van de Vercammen curve³ en de richtlijn van de Nederlandse Stichting Geluidhinder, NSG.

---

² Men spreekt over laagfrequent geluid bij frequenties tot ca. 100 Hz. Naast het horen kan er bij laagfrequent geluid ook in (meer of mindere mate) zijn van 'beleven' van geluid als druk op de oren, ogen of buik. Laagfrequent geluid kenmerkt zich o.a. door een goede geluidoverdracht (dat wil zeggen weinig demping) over grote afstand. Laagfrequent geluid ten gevolge van de zeefinstallaties kan relevant zijn voor afstanden tot circa 1000 m, afhankelijk van de omvang en de trillfrequenties van de betreffende zeven. Indien er sprake is van waarneembaar laagfrequent geluid zijn de reacties van omwonenden heftig in tegenstelling tot geluid bij hogere frequenties. Bij laagfrequent geluid kan er ook sprake zijn van secundaire effecten in de vorm van (zichtbaar) trillende objecten en hoorbaar geluid vanwege in trilling gebrachte ramen, kopjes in de kast e.d.

³ Er zijn géén wettelijk grenswaarden voor laagfrequent geluid. Vercammen is één van de opstellers geweest van onderzoek, in opdracht van het voormalig Ministerie van VROM, naar te hanteren grenswaarden voor laagfrequent geluid. Het onderzoek heeft (nog) niet geresulteerd in wettelijke bepalingen. Het toetsen van laagfrequent geluid aan de Vercammen-curve is echter op basis van jurisprudentie toelaatbaar.

2.5.2 Luchtkwaliteit

Baseer de effectbeschrijving van de luchtkwaliteit op berekeningen. De meetresultaten van het in het startdocument gegeven meetpunt voor fijn stof (PM_{10}) in de buurt van het LOG Witveldweg kunnen alleen indicatief gehanteerd worden voor de validatie van de berekeningen van de emissie van dit toekomstig LOG. Het meetpunt geeft enerzijds –gegeven de locatie– geen representatief beeld van de belasting in de kern Grubbenvorst (mogelijk wel voor de kern Lottum) en kan anderzijds alleen gebruikt worden na langdurig meten om gemiddelde concentraties vanwege variaties in meteorologische omstandigheden te bepalen. Betrek bij een analyse van de effecten ook de meetresultaten van de huidige achtergrondconcentraties van het landelijk meetnet van het RIVM en de te verwachten achtergrondconcentraties in 2020.

2.5.3 Gezondheid

Vertaal de effecten van veranderingen in de milieusituatie als volgt door naar gezondheidseffecten:

- Bij geluid:
  - Geef kwantitatief aan of sprake is van effecten op geluidgevoelige bestemmingen, zoals op scholen omdat geluideffecten kunnen leiden tot lagere cognitieve prestaties;
  - Geef aan wat het effect is van geluidveranderingen op het aantal mensen met ernstige hinder en slaapverstoring;
- Bij luchtkwaliteit:
  - Geef aan bij hoeveel woningen/bewoners en gevoelige bestemmingen een verandering in blootstelling aan $PM_{2,5}$ ⁴, PM_{10} en NO_2 optreedt met meer dan $1 \mu g/m^3$;
- Bij kwaliteit leefomgeving:
  - Geef kwalitatief aan of veranderingen in fietsbereikbaarheid en recreatieve mogelijkheden kunnen leiden tot veranderingen in beweging en daarmee verandering in gezondheid.

2.5.4 Verkeer

- Het in andere studies gebruikte verkeersmodel NRM brengt de lokale problemen slecht in beeld. De Commissie adviseert een geschikter model te gebruiken waarin de relatie tussen hoofdwegennet en onderliggend wegennet op adequate wijze is ingevuld en dat geschikt is om de afwikkeling c.q. de problemen op het provinciale en lokale wegennet te simuleren en in het bijzonder ook de capaciteit van kruispunten juist te berekenen en weer te geven. Het is de Commissie bekend dat een dergelijk nieuw model wordt ontwikkeld in het kader van de Structuurvisie Klavertje 4.
- Besteed aandacht aan de autonome verkeersontwikkeling in de geselecteerde kernen in het jaar 2010 en aan de verkeersafwikkeling in 2020.

---

⁴ De kleinste deeltjes ($PM_{2,5}$) van het fijn stof zorgen voor de grootste gezondheidsschade. Er zijn voor $PM_{2,5}$ echter nog geen (wettelijk) voorgeschreven emissiekentallen en verspreidingsrekenmethoden beschikbaar. Op basis van literatuurinformatie is per bron (verkeer, industrie, landbouw) evenwel een goede inschatting te maken van het aandeel $PM_{2,5}$ in de totale PM_{10} fractie.

- Besteed aandacht aan de mogelijke congestieproblemen bij de aansluiting(en) op de A73 en voor de lange termijn (2020) aan het probleem van het vastlopen van het verkeer op zowel de A67 als de A73.
- Besteed aandacht aan de veranderingen in routes voor utilitair langzaam verkeer (school, winkel, werk) en aan de gevolgen voor de veiligheid voor langzaam verkeer.

2.5.5 Landschap, visuele veranderingen en recreatie

Landschap en visuele veranderingen

Belangrijke delen van het landschap zullen aan grote veranderingen onderworpen worden.

Besteed in de milieubeoordeling aandacht aan:

- De veranderingen in het zicht vanuit de kern Grubbenvorst (en eventueel andere kernen) naar het omliggende gebied. Het gaat dan om verandering van zichtlijnen en doorkijken, verandering van panorama's en de mate waarin vanaf een bepaalde plek het beeld minder groen wordt, als gevolg van de toekomstige gebiedsontwikkelingen.
- De verandering van de ligging van de kern in zijn omgeving en de beleving van het zicht op het dorp, bijvoorbeeld door landschapsveranderingen langs de aanvoerroutes naar de kern Grubbenvorst in beeld te brengen.

Geef een oordeel of en in welke mate deze veranderingen als positief of als negatief beoordeeld moeten worden.

Recreatie

Besteed aandacht aan de veranderingen in de recreatieve uitloopmogelijkheden met fiets en te voet voor de bewoners van de kern van Grubbenvorst.

2.6 Vorm en presentatie

Presenteer de milieubeoordeling bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Zorg ervoor dat:

- de beoordeling een verzameltabel bevat met daarin samengevat of en op welke aspecten sprake is van een verbetering of verslechtering van de milieusituatie en de mogelijk te treffen mitigerende maatregelen;
- de milieubeoordeling zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens, zoals uit eerder gepubliceerde MER'en niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda;
- zo veel mogelijk gebruik te maken van tekeningen, grafieken en ander begrijpelijk beeldmateriaal om veranderingen en effecten voor een groot publiek duidelijk te maken.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau milieubeoordeling

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Horst aan de Maas

Bevoegd gezag: gemeenteraad van de gemeente Horst aan de Maas

Besluit: bij dit project is géén sprake van een m.e.r. procedure.

Bijzonderheden: De gemeente Horst aan de Maas wil een integrale milieubeoordeling uitvoeren naar de gevolgen van een aantal ingrijpende gebiedsontwikkelingen, te weten Klavertje 4, het landbouwontwikkelingsgebied Witveld, de zandverwerkingsinstallatie (CVI) Raaieind en de mogelijke verbreding van de A67. Ofschoon voor de verschillende gebiedsontwikkelingen afzonderlijke m.e.r. trajecten gevolgd zijn of (gaan) worden, ontbreekt op dit moment namelijk een integraal beeld van de gevolgen voor o.a. (de kern van) Grubbenvorst.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in "Horst aan de Maas" d.d. 17 februari 2011
ter inzage legging informatie over het voornemen van 17 februari t/m 30 maart 2011
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 15 februari 2011
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 21 april 2011

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:

ir. J.J. Bakker
ir. J.A.M. van Dijk
ir. V.J.H.M. ten Holder (werkgroepsecretaris)
ir. J.A. Huizer
ir. W.H.A.M. Keijsers
drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)
dr. F. Woudenberg

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening aan de orde moeten komen in de milieubeoordeling. Zij neemt hierbij de informatie die van het bevoegde gezag is ontvangen, als uitgangspunt.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Startdocument Milieubeoordeling gebiedsontwikkelingen rondom Grubbenvorst (december 2010);
- Structuurvisie Grubbenvorst, juni 2010.

- Informatie uit eerdere en lopende m.e.r. procedures voor het LOG Witveldweg, Structuurvisie Klavertje 4, Greenportlane, CVI Raaiend.
- Verkeerskundig onderzoek CVI Raaiend, Grubbenvorst, januari 2008.
- Verkeersgegevens besluit MER CVI Haven Raaiend, Grubbenvorst, april 2009;
- Rapport Centrale Verwerkingsinstallatie (CVI) onafhankelijke toets varianten, d.d. 27 april 2009.

De Commissie heeft van de gemeente Grubbenvorst ontvangen de ingediende zienswijze van de Vereniging Behoud de Parel, Grubbenvorst en van Rijkswaterstaat. Zij heeft deze betrokken bij haar advisering.

Advies over reikwijdte en detailniveau van de milieubeoordeling Ontwikkelingen rondom Grubbenvorst

De gemeente Horst aan de Maas wil een integrale milieubeoordeling uitvoeren naar de gevolgen van een aantal ingrijpende gebiedsontwikkelingen, te weten Klavertje 4, het landbouwontwikkelingsgebied Witveld, de zandverwerkingsinstallatie (CVI) Raaieind en de mogelijke verbreding van de A67. In dit advies geeft de Commissie aandachtspunten voor de inhoud van de milieubeoordeling.

ISBN: 978-90-421-3262-7

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

